

Ekspresyonizm Sanat Akımı Hakkında Kısaca Özet Bilgi

İçindekiler

- [Ekspresyonizm Sanat Akımı Hakkında Kısaca Özet Bilgi](#)
- [Ekspresyonizmin Önemli Temsilcileri](#)
- [Ekspresyonist Şiir Örneği:](#)

Daha önceki kuramlara göre; sanat eserinin dış dünyayı yansıtmaya özelliği bakımından değerlendiriliyordu. Ancak, eseri meydana getiren ve dış dünyayı yansıtsa dahi benlik süzgecinde geçirdikten sonra edebî metne aktaran sanatkar ve onun iç dünyası, **romantizm** akımının ortaya çıkardığı düşünsel akım çerçevesinde değerlendirilmeye başlanmıştır. Edebî eserin değerlendirilmesinde ön plana getirilen sanatkar; iç dünyası, duyguları, bireysel yaşamında karşılaştıkları ve içinde bulunduğu şartlar, tabiat ve olaylar karşısında hissettikleri, sistemleşen fikirlerden ziyade insani duyarlılığa özgü tepkileri ve bunların eserdeki tezahürü (görünüşü) bakımından değerlendirilmeye başlanır.

1900'lü yıllarda Empresyonizme tepki olarak ortaya çıkan **Ekspresyonizm**, bireyin iç dünyasında yaşadıklarını dile getirmeye (dışa vurmaya) öncelik veren bir **edebiyat akımı**dır. Ekspresyonizm (dışavurumculuk) başlangıçta ressamlar arasında ortaya çıkmış, sonraki zamanlarda ise edebiyata sıçramıştır. Alman edebiyatında ortaya çıkan bu **edebi** akım, hususi olarak Naturalizmin doğayı birebir kopyalayan yaklaşımına ve İzlenimcilik akımının dış dünyaya aşırı derecede bağlılığına karşı doğmuş bir tepkidir.

Sanatkarın, edebî eserin merkezine alınması, sanat eserinin incelenmesinde de estetik bir değer ölçütü olarak ele alınmaya başlanır. Belirli kriterler çerçevesinde yapılan eserin incelenmesi ve sanat değerinin ortaya konulması, sanatkarın yaşamından gelen hususiyetler ve esere kendi iç dünyasından kattıkları bağlamında değerlendirilmeye başlanır.

Romantizm akımının ortaya çıkması ve edebî eserin ne olduğu sorusunda sanatkar unsurunun göz önüne alınmaya başlanması 19. yüzyıla tekabül eder. Bu süreçte, dış dünyayı yansıtan eserlerden ziyade bireyin duygulanmalarını, acılarını, aşklarını vb.yi yansıtan, kişiye has duyarlılıkları ön plana alan anlayış etkisini arttırmaya başladı. Bireyin duygu dünyası sanat eserinde öne çıkmaya başlaması ile birlikte, bu eseri ortaya koyan ve

kendisine ait hususiyetlerden de esere belirli oranda değer katan sanatkâr unsuru, edebiyat ve edebî eser değerlendirmelerinde önemli bir konuma geldi.

Bu noktada, [anlatımcılık](#) ise; sevinç, öfke, aşk, acı gibi insana özgü duyguların edebî eserde, sanatkârın izlenimler ve bu izlenimlerin iç dünyasına ait süzgeçten geçirildikten sonra sanat eserine özgü hususiyetlerle ifade edilmesidir yani anlatılmasıdır.

Örneğin; insana özgü bir duygulanma hâli olan öfke, çeşitli şiirlerde ele alınabilir. Ancak, her edebî eserde farklı sanatkârlar tarafından ele alınmasından dolayı değişik iç dünyaların tezahürü olacaktır. Aynı sanatkârın farklı iki eserinde ele aldığı öfke dahi, farklı zaman ve mekânlara dair duygulanmaların süzgecinden geçeceği için farklı anlatımların ürünü olacaktır. Ayrıca, ele alınan bu insana özgü duygular, eserin aktarıldığı veya sergilendiği, bir şekilde karşı tarafa aktarıldığı, okuyucu, dinleyici, izleyicide de tezahür edecek, anlatımın bir diğer boyutunu oluşturacaktır.

Düşünce sanatkârda nasıl tezahür eder? Bu oluşum, edebî eserde nasıl tasvir edilir? İnsana ve sanatkâra has duyarlılık ne şekilde vücut bulur, anlatılır? Edebî eserdeki hususiyetler sanatkârın hayatında yaşadıklarından etkilenir ve bu, eserde nasıl ifade edilmiştir? İşte anlatımcılık bu arayış temelleri üzerine kurulmuştur. Bu arayıştaki temel nokta ise, "Sanat ve sanat eseri nedir"? sorunsalıdır. Ancak, her sanat eseri bir duyguyu ifade edecek diye kaide yoktur. Ayrıca, belirli bir duyguyu ifade etse de sanatkârın yaşadığı, etkilendiği bir hâl olmayabilir. Bu bağlamda anlatımcılık bütün edebî eserlere uygulanamamaktadır. Belli bir düşünceyi ifade etmeyi amaçlayan veya duyguyu aktarsa dahi okuyucuyu etkilemeyi amaçlayan eserlerde Anlatımcılık'ın imkânlarından faydalanmak pek mümkün değildir. Bu kuram daha çok, bireysel duygulanmaların coşkun bir şekilde ifade edildiği, [romantizm akımının](#) da etkisiyle şiir dünyasında oldukça rağbet görmüş eserlerde daha doğru bir şekilde karşılık bulabilmektedir.

Sanatçının duygularını aktarması ve bir diğer boyutta da okuyucunun bu duygulara ortak olması, iki boyutlu bir yapıyı meydana getirir. Sanat eserini, bireysel duyguların aktarım alanı olarak gören bu kurama göre, duygular sanatkâr tarafından esere nakledildiğinde ve okuyucu da edebî eseri okuduğunda arınma meydana gelir. Sanatkâr kendi duygularını ya da okuyucuya yaşatmak istediği duyguları nakleder, kendi hissel süzgecinden geçenlere göre üst seviyede bir oluşuma edebî esere vücut verir, okuyucuda da ya duygu paylaşımı ya

da yeni düşsel âlemler oluşmasına katkı sağlar. Böylece üst seviyedeki insani duygular aktarılır. Bu sonuç, sanat eserinin işlevini duyguların anlatımı olarak gören kuramın anlayışının neticesidir.

Ekspresyonizmin Önemli Temsilcileri

O'Neil tiyatro
FranzKafka öykü, roman
T.S. Eliot şiir, eleştiri
J. Joyce şiir, roman

Ekspresyonist Şiir Örneği:

İŞSİZ

Kimse iş vermedi bize
Elleri cebinde
Asık bir suratla
Açıkta yaşıyoruz
Titriyoruz ısıtılmamış odalarda
Yalnız kuru bir yel var şimdi
Sapanların atılı durduğu
Sürülmemiş boş tarlalarda
Bu ülkede iki erkeğe bir çigara;
İki kadına yarım bardak bira düşecek
Kimse iş vermedi bu ülkede bize
Yaşamamız hoş karşılanmıyor
ölümümüz anılmıyor Times gazetesinde...
(T.S. Eliot, Çev. Osman Türkay)

Diğer Akımlar:

<?php ykatyazi2('32','25'); ?>